

Nr 408

Av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Franzén, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition rörande statsbidragsgivningen
till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.*

I proposition nr 84 till innevarande års riksdag föreslås en genomgripande omläggning av systemet för den statliga bidragsgivningen till anläggningar för vatten och avlopp. Anslagsbeloppet för ändamålet föreslås för kommande budgetår höjt med 50 procent från 30 milj. kr. till 45 milj. kr. Höjningen är av behovet synnerligen påkallad, och till beloppet återkommes nedan. Förslaget avser emellertid en sänkning av den genomsnittliga bidragsnivån från ca 32 procent till omkring 20 procent. I denna del måste förslaget ur kommunernas synpunkt framstå som synnerligen betänkligt, särskilt med hänsyn till den pågående omfattande utbyggnaden av de många små tätorterna ute i bygderna. I kommuner med blandad gles- och tätbygd är en sådan utbyggnad ofta nödvändig för att åt kommunerna bevara människor och skatteunderlag. Å andra sidan är förståelsen för behovet därav icke alltid så stor, och det är naturligt att detta är fallet beträffande många, som icke ser sig ha någon direkt och påtaglig nytta av företagen. Här har den statliga bidragsgivningen ett betydande värde. Det kan befaras att utbyggnadsarbetet står och faller inom många kommuner med de statliga bidragen.

Kommunerna har för närvarande nästan överallt betydande ekonomiska svårigheter att brottas med, till stor del förorsakade av de stegrade uppgifter som statsmakterna pålagt eller indirekt påtrugat dem. Beträffande bidragen till anläggningar för vatten och avlopp har anslaget under många år framstått som alltmer otillräckligt, medan andra statliga åtgärder bidragit att stegra behovet. För budgetåret 1956/57 var detta anslag 25 milj. kr. och höjdes för 1957/58 till 30 milj. kr. Samtidigt steg balansen av bidrag som på grund av bristande medel icke kunnat utbetalas under 1956/57 med 90 milj. kr. och under 1957/58 med 110 milj. kr. Innevarande budgetår beräknas eftersläpningen öka med 120 milj. kr. Hela balansen har beräknats vid budgetårets slut uppgå till 635 milj. kr. — allt pengar, som man kan säga att staten borde vara skyldig att efter hand som företagen blir godkända utbetala till kommunerna, som nu får bära ränteförlusterna. I propositionen anges att eftersläpningen genomsnittligt uppgår till fem år, och denna tidsberäkning framstår ingalunda som för hög. Med en genomsnittlig ränteförlust på de 32 bidragsprocenten av fem procent innebär detta att bidragen redan i praxis nedgått med $(1,60 \times 5)$ åtta procent. Nu kommer

denna ytterligare nedpressning till omkring 20 procent, som för kommunerna måste framstå som mycket ovälkommen.

Beträffande anslagsbeloppet har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit en höjning till 50 milj. kr., och någon särskild motivering har i propositionen icke angivits för att reducera detta belopp till de 45 milj. kronorna. Det är att märka att vad staten spar på kommunernas bekostnad får skattebetalarna i stället erlægga på kommunalskattesedeln, och detta drabbar de mindre bärkraftiga skattebetalarna hårdare än på kronoskattesedeln. De statsfinansiella betänkligheter vilka såväl i goda som i dåliga tider anföres mot höjda anslag synes redan med hänsyn härtill väga mindre tungt. Tvärtom talar läget kraftigt för att man icke skall skjuta över utgifter från staten till kommunerna i synnerhet i ett fall som detta, då staten släpar efter med sina åtaganden.

Frågan som här föreligger är givetvis av olika betydelse i olika kommuner. I de fall då kostnaderna för anläggningarna är stora liksom när skatteunderlaget per invånare är lågt blir bekymren naturligtvis större. Vad man måste vända sig mot är därför närmast att bidragsprocenten i propositionen pressats ned för lågt.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställes,

att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag för budgetåret 1959/60 under sjätte huvudtiteln anvisas ett reservationsanslag av 50 milj. kr.;

att riksdagen måtte med avslag på Kungl. Maj:ts förslag till ändrade grunder för statsbidrag till vatten- och avloppsanläggningar i skrivelse hemställa om att nytt förslag i ärendet måtte föreläggas 1960 års riksdag;

att därvid måtte iakttagas, att statsbidrag till vatten- och avloppsledning i intet fall skall underskrida 24 procent med högre bidrag till kommuner där kostnaderna här för är stora eller skatteunderlaget per invånare lågt; samt

att Kungl. Maj:t måtte med beaktande av läget för kommunerna så snart förhållandena det medger ompröva att för de kommande åren anslaget till berörda ändamål måtte föreslås höjt så, att en snabbare avveckling av nuvarande eftersläpning beträffande utbetalande av statsbidragen avvecklas.

Stockholm den 20 mars 1959

Ferdinand Nilsson
i Kungsängen

Nils Franzén